

Katowice, 2012-09-18

Prof. dr hab. Alicja Ratuszna

Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii

Uniwersytet Śląski

Instytut Fizyki im. A. Chełkowskiego

Opinia o książce Pawła E. Tomaszewskiego *Powrót. Rzecz o Janie Czochralskim*

Jako fizyk, krytalograf, dobrze wiem na czym polega metoda Czochralskiego otrzymywania dużych rozmiarów kryształów, bo stosowaliśmy ją w swoich laboratoriach często, uzyskując bardzo dobrej jakości monokryształy metali ziem rzadkich. W świecie technologii materiałów Jan Czochralski to postać bardzo znana, a jego podstawowe prace jakie ukazały się po 1916 roku stały się swoistym przepisem na otrzymywanie monokryształów metali. W drugiej połowie XX wieku nastąpił swoisty przewrót, kiedy dla potrzeb optoelektroniki stosując metodę Czochralskiego otrzymywano wysokiej jakości monokryształy krzemu o objętości centymetrów sześciennych.

I mimo, że jest jednym z nielicznych polskich uczonych szeroko znanym w świecie nauki, niewielu ludziom w kraju to nazwisko coś mówi. A Jego tak osiągnięcia naukowe, jak i barwne i ciekawe życie oraz czasy w jakich przyszło mu żyć warte są opisanie i poznanie przez szerokie grono czytelników.

Książka dr Pawła Tomaszewskiego to przepiękny portret wybitnego Uczzonego, który swą karierę zaczynał w Niemczech i tam prowadził badania, które przyniosły mu i sławę i majątek. Wrócił do wolnej Polski, rozpoczął pracę na Politechnice Warszawskiej. Był z jednej strony cenionym i uwielbianym uczonym, organizatorem Instytutu Metalurgii, gdzie wprowadzono technologie uzyskiwania materiałów na potrzeby polskiego przemysłu, stosując Jego metodę, a z drugiej stał się obiektem zawiści, niechęci i oskarżeń środowiska akademickiego. Po wojnie oskarżony o kolaborację z Niemcami, z infamii której przez całe lata nie został oczyszczony. W swej książce Paweł Tomaszewski pokazuje nie tylko jakże dramatyczne losy Jana Czochralskiego. Zafascynowany postacią wielkiego Uczzonego na własną rękę prowadził badania dotyczące życia Czochralskiego i roli jaką odegrał w czasie II wojny. Z dokumentów do jakich udało mu się dotrzeć wyłonił się inny obraz Profesora: wielkiego patrioty, współpracującego z Armią Krajową, wykorzystujący swe „kontakty” z Niemcami do pomocy innym, w tym i ukrywaniu Żydów. Książka ta, pełna dokumentów, unikalnych zdjęć przedstawia nam Jana Czochralskiego jako wybitnego odkrywcę, naukowca i nauczyciela, wielkiego Polaka.

Dzięki tej książce, którą czyta się w ogromnym napięciu oraz pasji w dochodzeniu do prawdy Pawła Tomaszewskiego, profesor Jan Czochralski doczekał się swoistej rehabilitacji.

Pozycję tę ze wszech stron polecam.

=====

Recenzje powinny dotyczyć tekstu przygotowanego do wydania i zawierać następujące informacje:

- * tytuł i stopień naukowy oraz imię i nazwisko recenzenta - **Podano**
- * jego miejsce pracy - **Podano**
- * datę wykonania recenzji - **Podano**
- * oświadczenie o braku konfliktu interesów w odniesieniu do recenzowanej pozycji wydawniczej – **Nie ma konfliktu interesów**
- * słowną ocenę zawartości i poziomu naukowej publikacji wraz z ewentualnymi uwagami krytycznymi – **Oceniono poziom naukowy, uwag krytycznych brak**
- * informację, jak blisko nurtu zainteresowań naukowych recenzenta leży jej tematyka (w *głównym nurcie, pobocznym, jest od niego oddalona*) - **Zainteresowania recenzenta nie są bezpośrednio związane z tematyką recenzowanej książki**
- * końcową, syntetyczną ocenę recenzowanej pozycji na tle innych, znanych recenzentowi, wydanych współcześnie publikacji z tego obszaru; przez zaznaczenie jednej z możliwości: *znakomita*; mieści się wśród 25 % najlepszych wydanych ostatnio pozycji; *bardzo dobra*; mieści się wśród 50 % najlepszych wydanych ostatnio pozycji; *średnia*; nie jest gorsza od innych wydawanych ostatnio pozycji. (...)" - **Znakomita- mieści się wśród 25 % najlepszych wydanych ostatnio pozycji**